

Lipsiae

1593.

Bodinus, Elias Gubielmus : De adquisendo rerum dominio

1596.

Schulzius, Jacobus : Praecipuae quaestiones de statutis
eorumque auctoritate, nec non de libellis articulatione

1597

Reinwaldus, Elias : De locatione et conductione

1598.

Romanus, Franciscus : De transactione caesarum
testamentaria, et alimentorum legitima.

1599.

Becker, Cornelius : De juramentis

1600

Jungermannus, Casparus : Theses L. ex textibus juris
et ibid. interpp. notat : iuxta libri Ford. Imperial
I. materias collectas

1610.

Wirtheius, Michaelis : Disputatio ad l. quae de
gato 46 ff. de legat. I.

1612.

Prestissius, Christophorus : De republica et jure majestatis.

1615.

1. Bluemelius, Jacobus : De tutelis.

2. Bluemelius, Jacobus : De donatione simplici. Disp. V.

1616.

Hackelmann, Leopoldus : De substitutionibus.

1617.

1. Bluemelius, Jacobus : De jure dotium.

2. Hackelmann, Leopoldus : De substitutionibus. disp. II.
fidei commissum et l. Trebellianum comprehendens

3. Hallzelus, Johannes : De jurisdictione

4. Wernerus, Petrus : De commutato

1618

1. Bluemelius, Jacobus : De probationibus Disp. I.

1618

2. Curtius, Johannes : de usufructu
3. Finckelthaus, Sigismundus : de iudicio feudali.
4. Finckelthaus, Sigismundus : Quaestiones controversales civiles
et forenses ex parte vrenti I & II. II & Sumpl.
5. Hattelmanus, Leopoldus : de concursu actionum
6. Hartung, Valentinus : de pleuritide.
7. Lochmannus, Philippus : de stipulationibus, iis & sanguine
dividuis et individuis.
8. Prestissius, Christophorus : de iure mercatoriae
- 8^a. Ungepaus, Erasmus : de fama.
9. Schneccus, Wilhelmus : Quaestiones controversissimae
in materia servitutum tam urbancorum quam rusticorum
praediorum

1619.

1. Curtius, Johannes : de transactionibus.
2. Finckelthaus, Sigismundus : Quaestiones iuridicae diversae
et controversae.

1619.

4. Krebs, Sebastianus : De advocatorum requisitis et
qualitatibus.

5. Schmucerus, Joſephus : De jure minorum . . .

7003.

1602

7/4

M

4

rb.

SEMICENTVRIA
 CONTROVERSA-
 RVM IVRIS CIVILIS
 Quæstionum.

Quam
 Deo Trinuno fortunante

Sub præsidio

M. IOANNIS SVEVII

In Academia Lipsiensi exercitij gratiâ

Defendet

SIGISMUNDVS FINCKELTHAVS
 Lipsiens.

Ad diem 16. Aprilis.

Anno M. DC. II.

Eruditione, oiq; virtutum genere præsi
 Dno Magno Lebzeltero f.v. C. au
 fautori suo vobis modis colendo m.

VIRO

Magnifico

à

Doctrina singulari
vsu rerum vario
vitæ integritate.

DOMINO IOHANNI TIMÆO

V. I. D. Electoratus Saxonie Episcopa-
tus Numburgensis in diœcesi Zizensi Can-
cellario

Affini lubentissimo
Favitori promptissimo
Promotori amplissimo

In

Argumentum cultus devoti
Testamen affectus intemerati
Pignus honoris æviterni

Hoc

Ocij literarij

Monimentum

Libens meritò libo

Quia

Ex animo gestio

Ex voto cupio

Ex officio debeo.

Sigismundus Finckelthaus

QVÆSTIO

I.

P Rincipem sibi locum vindicet insignis illa
quæstio: An Princeps legibus solutus sit?

Nos *Vlpianum* in l. Princeps, 31. de legibus, sequentes dicimus,
Principem verè & simpliciter Lege Regiâ legibus solutum esse, qui
tamen spontè se se ijs propter honestatem & utilitatem subiecit, &
secundum eas se vivere velle professus est. §. fin. Inst. quib. mod. test.
in fir. L. digna vox. 4. G. de LL. L. vn. §. Hac autem 14. C. de Caduc.
toll. Confirmat hoc ipsum *Dion. Icti Vlpiani cœtaneus*, qui de
Imperatorum potestate scribens in vita *Augusti*, in quem primùm
à Populo Lege Regiâ omne imperium translatum fuit, ita ait:
ἀέλυνται γὰρ τῶν νόμων ὡς αὐτὰ τὰ λαβινικὰ λέγει ῥήματα τὸ πλείον ἐλευθε-
ροὶ ἀπὸ πάσης ἀναγκαιᾶς νομίσεως εἰσι καὶ οὐδενὶ τῶν γεγραμμένων ἐνέ-
χονται. Soluti enim sunt legibus, ut verba latina ipsa sonant, id est,
ab omni legum necessitate siue necessariâ legum observatione liberi
sunt, nec ullis scriptis legibus obstringuntur. Et paulò post apud eun-
dem ibidè legitur: ἡ βασιλὴ πάσης αὐτῶν τῆς τῶν νόμων ἀνάγκης ἀπὸ ἡλλὰ ξερ.
Senatus eum, puta Augustum, omni legum necessitate libera-
vit &c.

2.

Constanti ac ferè concordi opinione ab Interpre-
tibus est receptum: Sub Iurisdictione imperium,
quod vocatur merum, contineri. Verùm quàm alie-
num à jure civili hoc videatur, non difficulter evinci
potest.

Mixtū Imperium est, quod juris dictioni immistū est. l. impe-

A 2

riūm

riū 3. ff. de Iurisdic. E. merum erit separatum à Iurisdictione, quod
& Duarenus, aliq̄, diversam à nobis foventes sententiam fatentur. Si
igitur merum imperium idcò dicitur, quod sit purum, jurisdictioni
non immistum; Quis Iurisdictionis species esse poterit? Deinde
maximam olim Iurisdictionem habebant in urbe Consules & Prae-
tor urbanus. l. 2. §. Exactis 16. & §. Cumq̄, 27. de orig. Iur. Eorum
tamen de nullo crimine capitali executio erat. d. §. Exactis. Postre-
mò per l. fin. §. 1. De offic. eius &c. ubi mandat a jurisdictione pri-
vato, etiam imperium, quod non est merum, mandatum videtur. Si
iam Iurdictio generis loco consideraretur, merum quoq̄, sub ea con-
tineretur. Andr. Knichen in Comment. in jus & privileg. Elector.
Saxon. cap. 5.

Atq̄, haec in foro Romano. In nostro v. Saxonico negari fortè
non potest, communi opinioni locum esse. Knichen d. loco.

3.

Non satis expeditum esse videtur: An quis merum
imperium sibi datum alteri ex causa demandare pos-
sit? Negandum esse duximus.

Merum n. imperium specialiter tribuitur. l. 1. §. 1. de offic. eius.
Qua v. specialiter lege, Scto, aut constitutione principum tribu-
untur, alteri demandari non possunt. d. l. 1. Confirmat l. Nemo. 70. de
R. I. L. solent. 6. De offic. procoff. Nov. 128. c. 20. §. antequam v. A quo
etiam non abhorret Pontifex inc. si pro debilitate. 3. De offic. deleg.
Hodie tamen contrarium viget de consuetudine, qua de re con-
queritur Alber. de Rosat. in d. l. 1. princ. de off. eius. qui hunc abuz-
sum neq̄, approbat, neq̄, improbat, ut refert Gaden. 1. conf. 39. n.
21. Carolus V. utiq̄, in Const. crimin. art. 2. vers. Auß Schwache-
heit/ &c. id ipsum permisit. Cui tamen rectè accommodari posse vis-
detur id, quod Zasius in l. 3. n. 27. de Iurisd. ait: Non tam delegari
merum

meritum imperium, quam Iudices maleficiorum ordinarios constitu-
turi.

4.

Verum poteritne Delegans Jurisdictionem quo-
vis tempore ex quacunque causa revocare? Revocare
posse ex levissima etiam causa, imò planè nulla, sive res
adhuc integra, sive lis fuerit contestata, pronuncian-
dum esse arbitramur.

*Est nobis argumentum. l. Iudicium. 58. De Iudicijs. Et cum motu
proprio delegetur Jurisdictio, etiam motu proprio revocari posse via-
detur. p. L. Nihil tam naturale. 35. de R. I. Nam nuda voluntas qua
non abit in speciem pacti vel contractus, concedentem nullo jure
astringit. Distinguentes non moramur.*

5.

Edictum prætoris est: Parentem utriusque sexus
in jus sine permisso meo ne quis vocet. l. quiq; litigan-
di. 4. §. prætor ait. I. & seq: de in jus vocan. §. fin. l. de
pœna tem. litig. Dubium hoc de jure veteri habet
nullum. Sed an idem hodiè obtineat, non omni ca-
ret scrupulo: Nos prætoris rationem hodierno etiam
die locum habere statuimus.

*Causa enim ob quam olim venia petitio requirebatur, hodiè
sublata non est: Cur igitur jus sublatum esse dicemus? l. precipimus
32. §. fin. C. de appellat.*

*Sublata est, inquit Cuiac. 10. obs. 10. hodiè manus iniectio; nam
hodiè non ducuntur, qui in jus vocantur. Ergò non indigemus ve-
nia petitione. Rectè, addit Vult. 1. disc. c. 1. Causâ enim sublatâ tolli
neccesse est etiam id, quod causa est consequens. Quapropter cum
A 3 hodiè*

hodiè violenta manus injectio cesset, neq; reverentia parentibus debita laeditur.

Sed hac nos non urgent. Nam violenta manus injectio non fuit causa introducenda petitionis veniæ, sed ne vlla famosa actio in parentes patronosue detur. l. Sed si hac lege. 10. §. prator ait. 12. de in jus voc. Quæ causa siue reverentia cum non sit sublata, nec jus sublatum esse merito quis affirmabit.

6.

Similiter in eo non levis interpretum dissensio est, An Noverca sine veniæ petitione à privigno in jus vocari possit? Negativam partem validis sibi rationibus firmare videtur Cacheranus decis. 31. Sed tamen non tantis, ut ijs ab affirmativâ Alciati sententia in l. 1. num. 11. C. de in jus vocan. nos abduci patiamur. a. Sed quid habebimus de præceptore: Num hic cum venia à discipulo suo in jus vocandus est? Neutiquam. b.

a. 1. Quia non enumeratur in Edicto Pratoris. l. qui q; litigandi. 4. §. 1. de in jus voc. Pratoris autem edictum hoc in casu strictè accipiendum est, id quod monere videntur verba in l. 1. §. fin. de postul. ubi dicitur, plenius fuisse de personis, quæ cum venia petitione in jus vocari debeant, dictum. Quod si voluisset prator idem jus in Noverca observari, sine dubio eius mentionem fecisset, ut in simili casu ab eo factum est in d. l. 1. §. fin. vers. Item adjicit. Solet enim adjicere ubi extensioni locus est. Proinde cum hoc edictum prohibitorium sit, non erit facile extendendum, arg. l. Mutus. 43. §. cum quaeretur. 1. de procurator. 2. Contra Novercam famosa actio institui potest. l. Expilata. 2. cum seq. C. de crim. expil. hered. l. fin. C. vi bonor. rapt. l. Licet. 3. C. ad l. Cornel. de fals. quæ tamen non potest intentari ad-

versus

versus eas personas, quæ ex prætoris edicto venia petitionem requirunt. l. si superstiti. 5. C. de dolo. l. falsi. 5. C. ad l. Cor. de fals.

b. Quia eius quoque mentio non fit in edicto prætoris; nec ullâ lege reperitur prohibitum, præceptorem in jus vocare sine venia. E. quod non prohibetur, permissum esse censetur. arg. 1. nec non. 28. §. Quod eius. 2. Ex quib. caus. mai. l. ab ea parte. 5. De probation.

7.

De nomine Actionis lapsus est in facili: An in libello id exprimendum? Nos antiquæ formulæ in libellis usitatæ memores a. legumque auctoritate moti, b. negamus.

a. Formulæ, quibus olim utebantur acturi, sollemnes erant, nec syllaba quæ addi poterat vel demi. In his nomen actionis non exprimebatur: Multò minus igitur hoc tempore id exprimendum esse putamus, quò formulæ sunt sublata. Formula autem hæc erat, ut eam Cicero in Orat. pro Muræna refert: Fundus qui est in agro Sabino, ego eum ex jure meum esse ajo, inde egote ex jure manu consertum voco. Ex hac formulâ antiquissimâ patet, nomen actionis non esse in libello inferendum. Neque enim dicebatur: Fundus qui est in agro Sabino, ego eum ex jure meum esse ajo Rei vindicatione, quod fuisset absurdum: Sed simpliciter: meum esse ajo.

b. L. tutor. 69. vers. Et non titulus actionis &c. De fideiussorib. L. Si filius familias. 3. vers. Origo enim &c. C. ad S. Am. Macedon. l. lucr. 3. §. idem scribit. 11. De peculio. c. dilecti. de Judic. inuncto c. abbate. §. porro. De sent. & re Judic. in 6.

8.

Sæpè quæsitum est, & est quæsitum dignum; An libellum post litis contestationem mutare liceat? Iuri consentaneum esse existimamus, ad sententiam usque licere.

L. Edis

*l. edita. 3. C. de Edendo. §. Si minus. 34. & §. seq. l. de act. l. in de-
lictis. 4. §. Si detracta. 3. De noxal. action. arg. l. Error. 8. De jur. &
fac. ignor. Nulla etiam lex est, qua fieri hoc vetet.*

9.

Acerrimè conflagunt Dd. in questione hac exasci-
anda: Num vt in Bonæfidei, ita & in stricti juris con-
tractibus pacta in continenti adiecta tam ex parte Rei
quàm Actoris insint? Nobis in hoc intricatissimo cō-
flictu affirmantium sententia melior æquior videtur.

*L. item quia. 4. §. fin. De pact. l. petens. 27. C. de pact. l. lecta. 40.
de reb. cred. l. venditor 13. Commu. pradior. l. 1. §. Si quis 3. vers. Cum
adjicit. l. Titia. 134. §. 1. l. Si ita 135. pr. De V. O. l. nec ex pratorio.
27. R. I.*

10.

Animadversione dignum est, An de crimine Ra-
ptus transigere sit permissum? Distinctione varias In-
terpretum dissensiones non incommodè sopiri posse
putamus.

*Aut Raptus accusatio ex L. Iulia de Adulterijs instituitur, aut ex
L. Iulia de vi. Illo casu transactio permissa non est; quia vel vt Adul-
ter, vel vt qui virgini raptæ vitium simul intulerit, accusatur. Vt au-
tem nec de Adulterio, l. transigere. 18. C. de transact. nec de stupro d.
l. transigere. licet pacisci: Ita nec de raptu. Hoc verò casu, cum cri-
men Raptus etiam l. Iulia de vi. contineatur. l. qui catu. 5. §. fin. Ad l.
Iul. de vi publ. que transactionem, utpote sanguinis panam inferens
d. §. fin. non prohibuit. d. l. transigere, utiq; & de raptu, si ex L. Iulia
de vi publicâ agatur. prohibita non erit transactio.*

11. Mi-

Miram quoque videas inter ICtos concertationem, An de crimine Falsi transigere liceat? propius est, siquidem criminalis instituta fuerit actio, ut id negemus.

Primò, quia falsi pœna ordinaria ex L. Cornelia sanguinis non fuit. l. 1. §. fin. Ad l. Cornel. de fals. l. Generaliter. 3. §. Sed si quis. 1. De Decurion. Paul. 5. sent. 15. De testibus. Licet in viliores humilioresq; personas, & ex alijs circumstatijs ac criminis magnitudine variè ex SCtis & constitutionibus mortis pœna fuerit imposita. Succedit igitur altera regula in d. l. transigere. quæ vult, quod in publicis criminibus, quæ sanguinis pœnam non ingerunt, transigere non liceat citra falsi accusationem, id est, quin actor desistens ab accusatione & ita transigens ex SCto Turpilliano tanquam tergiversator falsi extra ordinem accusari possit. Deinde voculam CITRA pro sine intelligimus: verba enim in potiori ac generali significatione sunt accipienda. l. non aliter. 69. de leg. 3. Alciatus lib. 2. De V. S. n. 27. Potior verò & frequentior significatio est verbi Citra pro sine, ut videre licet ex thesauro laboriosissimi viri Brederodij in verbo Citra, ubi 36. textus juris pro confirmanda hac denotatione reperiuntur. Immo nusquam in jure nostro vox illa, si Donello credimus ad d. l. transigere. num. 13. praterquam apud Iustinianum uno saltem in loco pro Prater usurpata legitur, qui est in l. vn. §. Accedit. 13. C. de Rei ux. actio. quem tamen modum loquendi gracissantem constitutionem sapere Matth. Kluck. par. 4. c. 1. affirmat.

12.

Non minoris est controversiæ, An L. Rem majoris. 2. C. de Rescind. vend. in Transactione locum habeat? Cum Negantibus faciemus.

L. Lucius. 78. §. fin. Ad SCtum Trebell. L. quod si deferente. 21. De dolo. ubi per Iuramentum q. transactum videtur. Atqui Iuramentum

B

rarentum

ramentum non rescinditur per d. l. 2. In eo enim tantum queritur an
juratum sit, non vero an lesio intercesserit. l. non erit. §. S. dato. 2.
De iurejur. Præterea Transactio & res iudicata equiparantur. l.
non minorem. 20. C. de Transact. Sed res iudicata non retractatur
prætextu lesionis. l. Si cum. 2. C. quan. provoc. non est neces. t. Res iu-
dicata. 2. l. Ad solutionem 5. C. de Re iudic. At q̄ hac opinio etiam in
proxi est communis teste P̄seil cent. 1. Consil. 41.

13.

An Spuriij si non juris, facti saltem infamiâ noten-
tur, à multis in dubium vocatur. Negantium atridet
opinio.

Nuspiam Spuriij in Infamium catalogo numerantur. t. 1. 5. &
C. De his qui notan. infam. Quare non sunt juris infamiâ notati. Neq̄
ratio est, quæ facti infamiam eos incurrere faciat. Ille enim infamiâ
facti laborare dicitur, qui per se & suo delicto aliquid committit. l.
cognitionum. 5. §. Existimatio. 1. cum seqq. De var. & extraord.
cognit. l. honori. 2. De obseq. par. & patr. præstan. pr. l. de oblig. quæ ex
delicto nasc. Spurijs vero per se nihil potest attribui ex delicto: Ex
fornicatione enim nasci non filij, sed parentis delictum est. c. nasci. c.
nunquam. c. undecunq. 56. distinet. Adde l. Si quis. 33. §. Legis au-
tem 1. C. de inof. test. l. crimen. 26. De pæn. l. qui ad tempus. 2. §. nullū
7. De Decurion. l. sancimus. 22. C. de pæn. §. sufficit 1. l. de Ingenuis.
Non tamen inficias imus, levis nota maculâ illos esse aspersos. argum.
l. Fratres. 27. C. de inof. test. hinc & opinio eorum apud graves &
honestos viros oneratur: Quorum autem opinio gravata est apud
bonos viros, protenus infamiam facti non incurrunt. Exemplo sunt,
cadaverum excoriatores, carnifices. Schneidew. ad §. non autem li-
beris. 1. n. 17. l. de inof. test. Ut omittamus, quod infamibus jure vel fa-
cto portæ dignitatum non pateant. l. Neq. 2. C. de dignit. At Spu-
rij à dignitatibus non omnino remonentur. l. generaliter 3. §. spu-
rios

rios 2. l. spurij. 6. pr. De Decur. juncto c. undecunq. 56. distin. Equis
dem Donellus 18. com. 6. distinctionem, quâ infamia diducitur in
infamiam juris & facti improbat, hac ratione motus, quod nulli faz
ma & dignitas adimatur nisi jure. Sed ei reponi potest d. L. hoz
nori. 2. De obs. par. & patr. prastan. l. Ea qua. 13. C. Ex quib. caus. in-
fam. irrog. l. ob hac. 20. w. cod.

14.

Quæstionis est, An major 17, annis de jure civili
possit in Iudicio procurator esse? Et quamvis negativa
opinio communiter recepta sit, affirmativæ tamen
hoc loco patrocinium suscipere placet.

Quia in §. Iust. a. s. I. quib. ex caus. manumit. l. Si collactaneus
13. De Manumis. vind. legitur, quod non debeat esse 17. annis minor,
qui procuratoris habendi gratia manumittitur. Neq. verò id loci
procurator ad negotia intelligi potest, cum puer quoq. negotiorum
procurator esse possit. l. 1. §. Cuius 4. De Exercitor. actio. l. sed & si
quis. 7. §. fin. cum l. seq. de Institor. act. l. Deniq. 3. §. fin. ff. de Minor.

Atq. hanc ætatem 17. annorum majores nostri moderatam esse
rati sunt ad procedendum in publicum. l. j. §. initium. 3. de postul.
quâ ætate adolescentes virilem togam sumebant, inq. viros rese-
rebantur, ac in forum deducebantur, ut notat Cujac. 22. obs. ap. 26.

Quin & hoc considerandum est, quod Imperator in d. §. Iust. a. agat
de justis & necessarijs manumittendi causis. Ut autem procurator
ad negotia liber sit, non opus est. d. §. cuius. l. 1. §. parvi. 16. De exer-
cit. act. Et Institoria actio latè patet, cuilibet alijs negociationi
communis. l. Institor. 3. cum duab. ll. seqq. de Instit. act.

15.

Sed in illius perplexæ quæstionis enucleatione sua

A 2

cui-

cuique conjectanti solet esse opinio: Num procura-
tor in criminalibus causis ad defendendum reum ad-
mittatur? Controversia hæc adhibitâ distinctione di-
rimenda videtur.

¶ *presens, & non oportet per alium causas agi, sed ipsum
adesse auditorio debere sciendum est. l. 1. an per alium
causa appell. l. de fide. 16. & de fals. Nisi sit vir illu-
stris. l. ult. C. de injur.*

Reus est vel

¶ *Haberi potest, & procurator non admit-
titur. l. 1. §. si autem 1. De requir. reis. l.
Absentem. 5. de pæn. l. Miles. 11. §. ea
quæ 2. adl. Iul. de adulter. l. absentem.
5. C. de Accusat.*

¶ *Absens, &
Rei copia aut*

¶ *Postquã lis cum eo cõ-
testata fuit, & procura-
tor intervenire potest.
l. Reos. 3. C. de accus. l.
Exigendi. 12. C. de pro-
cur. l. inter accusatorẽ.
10. de publ. judic. l. lege.
4. §. idẽ. 2. adl. Cor. de
sic. l. Adultera. 13. C. ad
l. Iul. de adul. l. servũ.
33. §. publicè. 2. de pro-
cur.*

¶ *Haber non po-
tẽst, & abesse
capit vel*

¶ *Antequam lis contesta-
ta fuit, & nõ potest. d. l.
absentem. 6. d. l. 1. §. si
autem 1. l. quondã 15.
C. ad l. Iul. de adul.*

16. In

16.

In ambiguis positum est, utrum Negotiorum gestor de levissimâ culpâ teneatur? Non habitâ ratione eorum, quæ Vult. I. discep. 15. deducit, affirmantibus assentimur.

Imperator enim in §. Igitur. 1. I. de obl. quæ quasi ex contract. tum demum quem q̄ ad exactissimam diligentiam teneri ait si alius diligentior eo commodius administraturus esset negotia, qui gerentis intuitu abstinuit: Alioquin tenetur tantum de culpa levi. l. qui negotia. 11. l. debitor. 13. l. atquin. 19. §. Scævola. 1. De neg. gest. ubi cum culpa duntaxat simpliciter mentio fiat, levem cum Dd. intelligimus. Id quod ipse Vultejus concedit. Adde l. tutori. 20. C. de negot. gest.

17.

Non levem habet difficultatem: An is, qui pro Tutore, cum nō esset tutor, pupilli negotia gessit, actione negotiorum gestorum conveniri possit? Sana nobis esse videtur Negantium doctrina, rejectâ eorum, qui utramque dari omnibus viribus contendunt.

Pro-tutela enim actionem specialem hoc in casu Igitur Ulpianus in l. 1. pr. De eo qui pro tuto: & Imper. in l. mater. 4. C. de testam. tutela. dari ajunt. Ne q̄ textus in nostro jure haberi putamus, qui ulterius actionem negotiorum gestorum concedendam esse evincant. Plerosq̄ verò hic videre licet Interpretes, qui in alia eunt omnia: quemadmodum constare potest ex Azone. C. de. neg. gest. n. 9. VVes. in parat. De eo qui pro tuto. n. 2. Cujac. ad Pauli rec. sent. 1. tit. 4. §. fin. Gothofre. ad l. 4. C. qui dare tuto.

B 3

18. Ve-

18.

Verissima est distinctio: Si dolus bonæ fidei contractui causam dederit, contractum ipso jure esse nullum; Sin autem stricti juris contractui causam dederit, ipso quidem jure subsistere, sed doli actione exceptione vindicari.

L. Et eleganter. 7. pr. de dolo malo. l. in causa 16. §. item relatum. 1. De Minor. l. Ea v. 3. §. fin. Pro socio. l. Si fraude. 6. C. de prescr. longi temp. §. verbi gratia. 1. l. de Exception. l. Dolo. 5. C. de Inutil. stipulat. l. si quis. 36. de V. O.

19.

Dignus vindicatione nodus est: An actio de dolo cum aliâ actione concurrat? Statuendum videtur, cum nullâ aliâ, neque cum doli exceptione concurrere. (a) Periculum faciemus, ne quidem cum actione quod metus causâ. (b.)

Prator enim ita demum actionem de dolo permittit, cum nulla alia competit. l. 1. §. verba autem 1. De dolo malo. L. Et eleganter. 7. princ. eod. l. de dolo. 2. C. eod. quoniam famosa actio non temerè debet à pratore decerni. d. l. 1. §. ait prator. 3.

(a.) *l. fin. de dolo malo.* (b.) *dd. ll. & argum. l. Divus. 7. §. fin. De in integ. rest.*

20.

Varia est quæstio: vtrum minor si contra mutuum, venditionem vel alium contractum se restitui petat, læsionem probare cogatur; An verò creditori incumbat, pecuniam in eius rem versam esse, docere?

Nos

Nos probationem à minore semper requirimus,
(a.) neque tamen contrariam creditoris probationem
rejecimus. (b.)

a.) *Vnumquemq; enim decet probare id, quod est fundamentum in
tentionis suae. l. in exceptionibus. 19. pr. De probation. l. qui accusare.
4. C. de edendo. Sed laesio est fundamentum, in quo fundatur inten-
tio minoris restitutionem petentis. l. quod si minor. 24. §. non sem-
per. 1. de Minor. Merito itaq; à probatione non erit relevandus. Acc-
cedit L. Nam posteaquam. 9. §. Si minor. 4. De Iurejuran. l. minoris
bus. 6. C. de in integ rest. quae leges de mutuo loquuntur. l. Et si pra-
ses. 5. C. de praedys minor. quae de alijs obligationibus agit.*

b) *L. 1. C. Si adversus creditor. Vide L. si minorem. 4. C. de in
integ. rest. ubi exemplum nostrae conclusionis habetur.*

21.

Si suspectus fiat Iudex ordinarius, animi pendente
Interpretes, Vtrum jus civile recusationem vel remo-
tionem concedat? Recusari eum tantum posse, non
removeri, in vulgus probatur. Sed, & removeri ipsum
posse, nostra est sententia; quicquid alij severae frontis
agitant.

*Movemur l. si pariter. 9. De libera causa, ubi praetor iudex in
causa libertatis ordinarius removetur; quia ulterius propter inimis-
citas cognoscere nequit. E. idem obtinebit in quovis alio ordina-
rio. Auth. Et consequenter. C. de sentent. & interlocut.*

22.

Inofficiosi Testamenti querelam, quae non orta est
ex jure civili, ut cum Cujacio vult VVesenbecius (a.)
non ex jure civili & praetorio simul, ut cum Viglio au-
tumat

tumat Vulteius (b.) non ex constitutionibus quibusdam principum, ut docet Duarenus. (c.) Sed consuetudine introducta videtur, ut monet Donellus (d.) hodierno etiam usu vigere in lineâ tam rectâ quam transversali existimamus (e.) quicquid contradicendo arguetur VVesenbecius. (f.) quicquid etiam alij scribant, Querelæ Remedium in Lineâ rectâ per Nov. 115. hodiè sublatum esse. (g.)

a) Cujac. 2. obs. 21. & 14. obs. 14. VVesem. in par. de inof. test. n. 2. quia Emancipatus potest queri. l. Si ponas. 23. De inof. test. qui tamen de jure civili est incognitus. §. Emancipati. §. I. de Hereditat. quæ ab intestato. l. ungatur. l. non putavit. 8. De bonor. poss. contra tabul.

b.) Viglius in §. 2. & Vult. ad pr. Inst. h. t. n. 3. quia heredi per querelam adimitur hereditas. l. in substitutione. 31. De vulgari & pupill. Prætor autem hereditatem nec dare potest nec adimere. §. quos autem. 1. Inst. de bonor. poss.

c) Duare. De inof. test. c. 2. & 12. Constitutiones enim Principum pars sunt juris civilis §. constat. 3. & §. Sed & quod Principi. §. I. de I. N. G. & C.

d) Donel. 19. Comment. 4. Cæperunt enim homines primò sine certo jure queri apud Iudices de inofficiosis testamentis sanguine cõjunctorum, quâ querelâ à Iudicibus admittà cæperunt etiam testamenta rescindi, ut notat Valer. Maximus lib 7. c. 7. Quod cum sæpius factum esset, abijt res paulatim in mores: Deinde legibus & constitutionibus confirmata est, ut jam jure certo & scripto contineatur. Hinc dicitur in L. nam & his. §. De inof. test. Et obtinere assidue solcant: ubi particula Assidue & Soleant, satis manifestè factum potius quàm jus arguunt. Et in l. circa. 24. eod. Circa inofficiosi querelam evenire plerunq; assolet, ut in unâ atq; eâdem causâ diversa
sen-

sententia proferantur, (c.) Nov. 115. c. 3. §. si autem. circa fin.
verb. test. evacuato. & verbo non rescissum.

f) VVes. in parat. h. tit. n. 7. (g.) Quia altum silentium in d.
Nov. 115. de sublatâ inofficiosi querelâ. Quod igitur Iustinianus non
tollendum esse putavit, nec nostrum est illud abrogare. arg. l. de pre-
tio. §. De public. in rem act.

23.

Non usquequaque expeditum est de usufructua-
rio, An servitute fundo fructuario debitam vindica-
re; (a.) Novum item opus vicino nunciare suo no-
mine possit? (b.) In utroque negativè respondebimus.

a) L. 1. pr. l. uti frui. §. utrum. 1. Si usufr. petetur. Cum quia actio
confessoria de servitutibus non nisi domino prædij competit. l. de ser-
vitutibus. 2. §. Hec autem. 1. Si serv. vindic. Tum quia usufructus
est servitus, quâ ratione si usufructuarius servitute in super pete-
ret, servitutis diceret esse servitute. l. 1. de usu & usufr. l. g.

b) l. 1. §. fin. cum l. seq. De oper. novi nunc. l. vn. §. ius habet. 3. & §
seq. de Remission. Hic obiter considerabimus miram interpp. concerta-
tionem de manifestâ, ut illis videtur, pugnâ §. verba. 2. & §. Item
Iuliano, 4. d. l. vn. Nos missâ & Cujacianâ & Hotomannicâ sequemur
Pandectarum Florentinorum lectionem. Et quomodo conciliari dd.
§§ possint, disputationis monstrabit exercitium.

24.

Nec inelegantis est dubitationis, Num fructuarius
ipsum jus utendi fruendi, quod in re sibi constitutum
habet, licitè alij vendat, locet, oppigneret? Dd. placet,
commoditatem solummodò fructuumq; perceptio-
nè eum posse alienare. Verùm textus sunt juris aliquot,
qui hanc sententiam planissimè refellunt.

C

L. non

*L. non utitur. 38. cum l. seq. l. cui usufructus. 67. de usufr. §. Minus
autem 1. l. de usu & habitat. l. necessario. 3. §. Cum usufructum. 2
De peric. & com. rei vend. l. si quis. 9. §. Hic subjungi. 1. Locati. l. si is.
11. §. usufructus. 2. De pignor.*

25.

Plurimum à vero recedere videntur, qui vsucapio-
ne servitutes prædiorum acquiri contendunt. Rectius
illi sentiunt, qui affirmant, Nos tuitione prætoris diu-
turno usu & longâ quasi possessione illas nancisci.
Quin nec vsucapio earum ex Iustianiani constitutio-
ne l. ult. C. de præscript. longi temp. introducta est.

*L. si quis diuturno. 10. si serv. vindic. l. servitutes. 14. De servit.
l. sequitur. 4. §. fin. & l. si aliena. 10. §. hoc jure. 1. de vsucapio. l. 1. §. fin.
De aqua plus v. arcen l. apparet. 5. §. si quis. 3. De itin. actus priv. l. 1.
C. de serv. & aqua. Natura enim servitutum ea est, ut possideri non
possint; l. si ades. 32. in fi. de serv. urb. vsucapio autem possessionem re-
quirat. l. sine possessione. 25. l. iusto. 44. in fi. De vsucapio. l. Servus. 43.
§. Incorporales. 1. De acquir. rer. domin.*

26.

Vicinus vicino tenetur de incendio, si ipsius culpâ
exortum fuerit. (a.) Quærent interpp. Uter probare
debeat, Reus an Actor? Qui actori onus proban-
di imponunt, verum sentire nobis videntur. (b.) licet
Daniel Mollerus 4. Semest. 31. diversum velit.

a) *l. capitalium. 28. §. incendiarij. 12. de pæn. Geil. 2. obs. 22. (b)
Regula enim juris est, quæ & hic locum habet: Actore non probante,
qui convenitur, et si nihil ipse præstat, obtinebit, l. qui accusare. 4. C.
de Edendo. Præterea fovere ignem in domo non est prohibitum: quo-
ties*

ties autem quid facio ex ijs, quæ permiffa sunt, præfumptio pro me est, quæ transfert onus probandi in adversarium. l. nec non. 28. §. quod eius. 2. Ex quib. caus. major. De lectione l. si vendita. II. De peric. & com. rei vend. dubium movet Hotomannus s. obs. 10. quam hic perpendemus.

27.

Lubricus est locus dubiæque alex: Cædes facta est in confinio duorum territoriorum, non constat, ubi perpetrata sit, cuius erit cognitio? Cuique sua sponsa, nobis erit & nostra. Exercitij causâ asserere tentabimus, eius esse, in cuius territorio cor invenitur.

Cognoscere enim de delicto ad eum spectat, in cuius territorio illud est commissum. Auth. Quâ in provinciâ. C. Vbi de crim. agi oport. Nov. 134. cap. 5. Vbi verò cor jacet, præsumendum videtur, ibi delictum esse commissum. Cædes enim propriè fieri dicitur, quando homo expirat & delictum consummatur. Consummatur autem simul atq; cor extinguitur, αὐτὴ γὰρ ἐστὶ ἀρχὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ψυχῆς κινήσεως καὶ ἰσχυροῦς, inquit Aristoteles. 3. de part. animal. c. 3. Et cap. 4. πρῶτον γινόμενον τῷ μορίῳ ἀπάντων. Tractat hoc ipsum Zabarella de partit. anima c. 5. 7. 8. & 9. ubi de cordis primatu ex Aristotele contra Galenum dissertit.

28.

Studiosè investigatur, An filius eos sumtus, quos Pater vel Mater studiorum causâ ipsi subministrarunt, veluti sunt libri, mercedes, quæ præceptoribus dantur, impensæ in gradus, puta Magisterij, vel Doctoriæ, ut loquimur, &c. in hereditatem conferre cogatur? In negantium castra vtrò concedimus,

C 2

L. qua

L. qui pater. § 0. famil. ercisc. l. Macedoniani. §. C. ad Senatus Conf. Macedon. l. si filia. 20. §. idem scribit. 6. famil. ercisc. l. 1. §. Sed an id. 16. De collation. Huc referemus vulgatum illud: Qui cupit consequens, cupit omne necessarium antecedens. l. cui iurisdic. 2. De iurisdic. Parens autem cupit consequens, ut filius liberalibus artibus instituatur. E. & necessarium antecedens cupere videtur; nempe libros & alios sumptus sine quibus ad finem optatum filius pervenire vix ac ne vix quidem potest; argumento l. penult. ad exhibend. l. unie. C. de peric. success. parent. Quod de Patre haecenus dictum est, id in Matre quoque obtinere non dubitamus. l. alimenta. 11. C. de Neg. gest.

29.

Singularis controversia gliscit inter Dd, originem trahens ex l. singularia. 15. De reb. cred. & l. qui negocia. 34. Mandati. Iacobus Cujacius (a.) et Iulius Pacius (b.) Ictos à se invicem dissensisse seriò affirmant. Duarenus (c.) alijq; hanc eiusmodi ἀντινομίαν esse existimant, quâ difficilior nulla in toto jure civili habeatur. Nobis utriusque Icti sententia videtur esse plana.

a) *Traët. 3. ad African. in explicatione d. l. qui negocia. & 8. ob f. c. 8.*
 b) *3. ἐναρτ. 66. verum cum probabilis aliqua dissidy huius componendi ratio, imò manifesta occurrat, ne utiquam hoc admittendum, arg. l. 2. C. de veteri jure enuclean. (c.) Ad tit. C. si cert. petatur. cap. 2. Variæ solutiones hinc inde apud Dd. reperiuntur. Suam habet Accursius ad d. l. qui negotia. Suam Molinaus de usur. quest. 84. n. 658. Alij aliter explicant, ut Donel. ad d. l. singularia. Coras. 6. misc. 16. Zas. ad d. l. singularia. &c.*

30. Est

Est & inter primarios Iuris interpretes dissertatio
nimium quantum frequens: Vtrum necessaria sit Ma-
gistratus sententia, vt prodigo bonis interdicatur, an
verò ipso etiam jure fiat. Id quod magis est,

*L. j. de Curator. furio. l. is cui. 18. qui test. fac. poss. Res hic est po-
tissimum Burcholdo de verb. obl. c. 3. n. 55. & seqq. & Gæddæo de con-
trah. stipul. c. 7. à n. 134. cum Donello ad l. is cui. 6. de V. O. Huic nostra
probatu opinio, illis contraria. Ideoq; in refutando Donello multi
sunt: Videmus quidem eum oppugnari, sed non expugnari.*

Manifesti juris est, iudicem posse causâ cognitâ par-
ti in dubijs causis propter inopiam probationum ju-
rumentum suppletorium, vt communis Dd. schola
vocat, deferre. (a) Sed hoc in ambiguis positum est,
quænam causa dubia sit? Nos eam dici arbitramur
dubiam, in quâ actor aliquid, sed non plenè, proba-
vit. (b.)

a) *l. admonendi. 31. de Iurej. l. in bonafidei. 3. C. de reb. cred. (b.)
puta per unum testem fide & auctoritate pollentem. l. si duo. 13. de
Iurej. privatam scripturam, aliâve presumptionem. c. ult. §. 1. de
Iurejur. necessarium enim iuramentum defertur, ubi est probatio-
num inopia. d. l. in bonaf. 3. Ea autem est, ubi vnus adest testis, cuius
dictis ita iudicis animus instruitur, vt jam in causam actoris videat-
ur propendere. Vndercedimus à Donelli c. 11. n. 4. De iurejur. &
Duareni. 2. disp. 33. doctrinâ, existimantium, causam tunc fieri dubi-
am, si pares ab vtrâq; parte probationes afferuntur. per cap. Ex lite-
ris. 3. De probation. l. inter pares. 38. De re judica.*

32.

In pari ambiguitate versatur, An in eum, qui periurus est in Deum, de jure civili poena sit constituta? Negantibus calculum adjicimus

Perjurium enim satis Deum ultorem habet. l. Iurisjurandi. 2. C. de reb. cred. Voluerunt utiq; Romani, ut hi essent injuria arbitri, qui passi essent! ideo princeps injuria sibi illata ultor est: l. si duo. 13. §. fin. de Iurejur. Eam vero, qua Deo facta esset, non attigerunt, rati illum justissimum judicem & satis gravem contemptus sui vindicem fore. d. l. 2. Ut enim apud Tacitum Tiberius ait: Deorum injuria Dijs cura.

33.

Ardua quoque est Concertatio, Num Condictio furtiva in solidum contra furis heredes competat, an verò in quantum ad eos de re furtivâ pervenit? Illud verius videtur.

Actiones rei persecutoriae dantur adversus heredes in solidum. l. si hominem. 7. §. Datur. 1. Depositi. Condictio autem rei furtivae habet rei persecutionem. l. si pro fure. 7. §. fin. l. in condictione. 9. De Condict. furtiva. Effectus etiam mora est, ut perpetuetur obligatio tam principalis debitoris quam successorum. l. si servum. 91. §. sequitur. 3. cum seq. de V. O. Semper autem moram fur facere videtur. l. in re furtivâ 8. §. si ex causâ. 1. De condict. furt.

34.

Huic subjungi solet quaestio, An & in actione rerum amotarum haeredes in solidum teneantur? Affirmativa hinc quoque potior est.

1. Hac actio rei persecutionem continet. l. si mulier. 21. §. hac actio.

5. De

§. De act. rer. amot. Dabitur itaq; in solidum adversus heredes juxta
d. l. si hominem. 7. §. datur. 1. de pos. 2. Urget l. contra. 6. §. Item heres.
4. h. t. ubi heres mulieris ex hac causa tenetur, sicut condictiois no-
mine ex causa furtiva.

35.

Sub incudem revocare operæ-pretium est, Num
Compensatio actioni commodati rectè obijciatur?
Sebast. Medices. (a.) Cujacius. (b.) Donellus. (c.) & alij
eam obijci posse affirmant. (d.) Glossa verò. (e.) For-
nerius. (f.) & plerique Dd. negant. (g.) De utrâque
opinionem videbimus.

a) De compens. par. 1. qu. 18. (b) in not. ad §. 30. l. de Action. (c.)
ad d. §. 30. (d) 1. eò quod compensationes ex omnibus actionibus fieri
Iustinianus Imperator in l. fin. pr. C. de compensat. sanciverit: ne q; ibi
hanc actionem exceperit. Non igitur potest non videri de illà etiam
idem quod de alijs sensisse. arg. l. quasitum. 12. §. idem respondit. 43.
De Instr. vel Instrum. leg. 2. L. in rebus. 18. §. ult. commod.
e) ad l. fin. C. de compens. (f) 2. Select. 14. (g) 1. quia Compensatio
tantum habet locum in quantitatibus. l. Si convenerit. 18. pr. De pign.
act. l. quod dicitur. 5. pr. De impens. in res dotal. fact. l. si constat. 4.
C. de compens. Si enim quantitas ab unâ parte debeat, species ab al-
terâ, compensatio non admittitur. dd. ll. quamvis hoc vehementer im-
pugnet Duarenus ad l. fructus. 7. §. ob donationes. 5. Solutio matrimo-
ni. At commodatum consistit saltem in specie: Neq; enim potest id com-
modari quod usu consumitur. l. sed mihi. 3. §. ult. commod. 2. L. ult.
C. Commodati. Dotis autem actioni simpliciter dicimus compensa-
tionem rectè opponi: Neq; n. hac in d. l. ult. C. de compens. excipitur. Im-
mò pro hac textus sunt expressi, l. divorcio. 7. §. ob donationes. 5. l. reâ
judicata. 15. §. heredi. 1. l. si constante. 24. §. si uxor. 6. l. pen. §. servis. 1.
Solutio matrimo. l. quod dicitur. prin. 5. de impens. in res dotal. fact. l. 1.
C. rer. amotar. l. ne q; 6. C. de compens. 36. Suo?

36.

Suspensos habet animos: An sumtus, quos filiofamilias studiorum causa pater socius subministravit, societati veniant imputandi? Et verius esse videtur, ut cum paucis contra plurimos non imputandos esse concludamus.

L. si societatem. 73. §. 1. Pro socio. propterea quod nullâ juris necessariâ ratione pater cogatur filio studiorum causa sumtus subministrare. Donell. ad rubr. C. pro socio. n. 18.

37.

Vela vertimus, & classem hanc, quæ à paucis huc & illuc agitur, cum plurimis defendere conabimur: Sors ab vno solo in societatem posita est, opera & industria ab altero, Estne finitâ societate sors illa ex æquo cum altero, qui solam operam præstitit, communicanda? Non esse, rationis est.

Vsus enim, omnisq; commoditas ex mente contrahentium potius in societatem deducta videtur, quam ipsa sors. §. de illa. 2. l. de societ. l. coiri. 7. & l. seq. pro socio. Neq; distinguimus, lucrumne aliquod finitâ societate supersit nec ne; ut si supersit, sors non sit dividenda, si autem nullum supersit, sors quoq; communicetur, ne iniqua sociorum iura statuamus, contra l. si non fuerint. 29. pro socio. Hinc etiam rectè deduci arbitramur, In hac societate sortem perire ei, qui ipsam contulit, non etiam pro rata imputandum esse damnum alteri, qui operam præstitit. Qualibet enim res suo domino perit. l. pignus. 9. C. de pignor. act. Sortis autem dominus is est, qui eam contulit. Non enim sors, sed sortis usus communicatur.

38.

Solicite agitur, utrum venditor præcisè rem venditam

tam

tam tradere cogatur, si eius facultatem habeat? Multi
sanè negativam maturè probant, At in affirmativam
maiores nos rationes ducunt.

Primum. *l. ex emto. 11. §. Et imprimis. 2. l. si quis alienam. 46. De
actio. emti. Deinde donatio habet in se necessitatem tradendi ad ex-
emplum venditionis. §. alia autem 2. l. de donation. E. in venditio-
ne eadem est necessitas, si res in medio fuerit. Nam quoad traditionis
conditionem, non quoad alia, venditionem & donationem confert Im-
perator. Quod si liberaveris venditorè præstando interesse, donato-
rem quoq; eodem modo liberabis, quod non concedit *l. si quis argen-
tum. 35. §. fin. C. De donation. Deinde invito creditori aliud pro
alio solvi non potest, l. mutuum. 2. §. mutui datio. 1. De reb. credit.
Postremo eveniret, rem eandè alteri vendi posse, cui repugnant *l. qui
duobus. 21. ad l. Cornel. de fal. & l. Stellionatus. 3. §. 1. vers. Maxime
autem, ff. Stellionatus.***

39.

Inquies exsurgit disputatio: Emtione perfectâ, re
verò nondum traditâ, cuius sit periculum? Emtoris
esse adstruemus.

*l. necessario. 8. l. si vendita. 11. De peric. & com. rei vend. §. cum
autem. 3. l. de Emtio. l. si in emtione. 34. §. si emtio. 6. de contrah. emt.
l. cum inter. 4. cum duabus seqq. C. de peric. & com. rei vend. l. si solus
turus. 39. De solution. Secundaum naturam quippe est, commoda rei
cuiusq; eum sequi, quem sequuntur incommoda. l. secundum. 10. De R.
I. Post perfectam autem emtione commoda rei emtæ ad emtorem
spectant, etiam ante traditionem. l. id quod. 7. de peric. & com. rei
vend. l. 1. C. eod.*

Sed hic Gordius nexus est nodus ab Africano in *l. si fundus. 33.
locati, in quo resolvendo omnia nostri experiuntur. Aliter eum in-
cidere sibi videtur Cujacius in tract. 8. ad Africa, ad a. l. 33. Aliter ex-*

D

pedire

pedire conatur Antonius Faber. 4. conje. 4. Aliter divellere intēdit Pacius cent. 5. evout. 8. Aliter rescindere audeat Anton. Matthea ad d. §. cum autem l. hoc tit. dum Iureconsultum Africanum, cuius est d. l. si fundus, dissensisse ab alijs existimat. Sed certè injuria fit Africano, qui eandem opinionem tuetur cum reliquis, ut apparet ex d. l. si soluturus. Tandem hactenus enodat Accursius, ut rectè quidem dicat specialem casum ibi proponi, verùm eius rationem non assignat, in quâ cum totius rei cardo versetur, periclitabimur.

40.

Inter partes hæret dissidentes, vtrum merces Locationis conductionis in pecuniâ tantum numeratâ cōstitui possit? Nos ponderatis, non numeratis Dd. opinionibus, affirmativæ subscribimus.

L. locatio. 2. l. si merces. 25. §. vis major. 8. locati. l. naturalis. 5. §. at cum do 2. De prescrip. verb. l. 1. §. si quis servum. 9. Depositi. l. 1. §. sine Mandati.

41.

Vetus occurrit dubitatio: An in Emphyteusi privatâ necessariò scriptura requiratur? Negamus. (a.) An in Ecclesiasticâ diversum recipiendum? Et hoc negabimus. (b.)

a) Contractus enim Emphyteuticus nudo consensu contrahitur, cum locationi similis pariter à jure gentium sit, adeò ut sæpè dubitatum fuerit, essetne locatio. §. adeò. 3. l. de locat. Quemadmodum autem Locatio nihil minus requirit, quàm scripturam. §. 1. l. de oblig. ex cons. Ita & Emphyteusis. Commune enim hoc est omnibus juris gentium contractibus. l. contrahitur. 4. de pignor. l. in re hypotheca. 4. De fide Instrum. l. qui ad certum. 14. locati, præsertim cum ratione scri

scriptura nullâ lege differentia huius contractus & locationis prodi-
ta sit: Vtiq; igitur & adhuc in eâ parte Emphyteusis locationi similis
erit. l. mutus. 43. §. 1. de procur. l. nec non. 28. §. quod eius. 2. Ex quib.
caus. major.

b) Nullibi enim quicquam in hoc mutatum videtur.

42.

Illud quoque in ancipitem erupit dissensionem:
Num Emphyteuta sine Domini consensu jus suum
quod tam in civili (a.) quàm Ecclesiasticâ (b.) Em-
phyteusi habet extraneo donare possit? Ait hic, Ne-
gat ille, Affirmantibus accedimus.

a) §. adeo. 3. l. de locatione. l. 1. C. de fundo patrimon. l. si domus. 71.
§. penult. & ult. de legat. 1. l. in conventionibus. 219. de V. S. ubi fun-
dus vectigalis legari potest. Legatum autem est donatio. l. legatum.
36. de legat. 2. §. legatum. 1. l. de legatis. Licet autem d. l. 71. §. penult.
& ult. & l. 219. de vectigalib. agris loquantur, tamen ydem sunt
Emphyteutici. arg. l. Sciendum. 15. §. possessor. 1. Qui satisd. cogantur,
maximè cum descriptio agri vectigalis, qua in l. 1. Si ager vectigal.
habetur, praedio quoq; Emphyteutico tribuatur in d. §. adeo autem l.
de locatio. Vt in hoc aliud placeat Corasio in enarrat. tit. Cod. h. t.
pr. n. 4. Valasco tractatu de Iure Emph. quest. 31. in fine.

b) Non enim diversum reperitur dispositum in eâ, idem igitur
juri utrobique servabitur. Quid? Quod comparantur in l. univere-
sas. 2. C. Ne rei dominica. Res fisci, Reipub. & Ecclesia. Atqui res
Emphyteutica fisci potest donari salvâ ipsius lege. d. l. 1. C. de fundo
patrimon: E.

43.

Analogia juris non concedit, Servitutes præ-
dio-

D2

dio-

diorum oppignerari posse, quamvis contrarium amplectantur Interpretes non vulgares.

Servitutes enim urbanae & rusticae cum à prædio, cui adherent, divelli nequeant. §. ideo autem. 3. l. de serv. rust. & urb. prædior. nec pignori dari poterunt, nisi & fundus una, cui servitus debetur, oppigneretur. Et frustra talis conventio fieret, si creditor à debitore hypothecam avocare non posset. l. si fundus 10. §. creditor. 5. de pignor. quinimodò pignus ex tempore, ad tempus, sub conditione constitui potest. l. si is. 21. §. 1. De pignor. servitutes non item. l. servitutes 4. de servit. Facit l. si is. 11. §. fin. De pignor.

44.

Eo jure utimur, ut quæ in prædia urbana inducta, illata sunt, pignori esse credantur, quasi id tacitè convenerit; in rusticis prædijs contra observatur. (a.) In his enim necessaria est expressa conventio, ut illata sint pignori: neque nuda Domini scientia sufficit, ut cum Accursio permulti existimant. (b.)

a) *l. Eo jure. 4. in quib. caus. pign. tac.* (b) *ratio diversitatis est, quia in prædijs rusticis fructus, qui ibi nascuntur, tacitè intelliguntur pignori esse domino. l. in prædijs. 7. in quib. caus. pign. tac. l. quamvis. 3. C. eod. l. si in lege. 24. §. si colonus. 1. l. qui fidejussor. 53. locati. Cum verò multi nascantur fructus in urbanis prædijs, placuit in his inducta illata pignori esse, etiamsi nihil nominatim convenerit. l. item quia. 4. de pact. Alij diversas rationes afferunt.*

45.

An libri studiosorum tacitæ hypothecæ subjaceant, nonnulli addubitant, imò id negant; A. quibus ut divertamus, juris nos jubet religio,

Studiosus enim non tam sibi quam libris suis de habitatione prævidet,

det, ut ibi sint. Igitur & in his tacita hypotheca locum habebit, et in
eius rei gratia tacita hypotheca jus introductum sit, cuius causa ades
conducuntur. l. cum tabernam. 34. De pignor. Valebit itaq; in hoc etiam
casu regula tradita in l. item quia. 4. De pact. maxime cum nusquam
legatur, studiosorum libros fuisse exceptos: Quod autem a regula
exceptum non ostenditur, sub regula dispositione relinquamus necesse
est. arg. l. 2. §. 19. de probat. l. 2. Si quis in ius vocat. & ibi not. VVes.
conf. 7 n. 7. Rationes quibus exceptio probari putatur, collegit Everh.
Speckhancent. 2. clas. 1. quæst. 11. n. 10. Ad quas respondere haud diffi-
cile esset. Sed manum de tabulâ. Alio enim nos vocat instituti nostri
ratio.

46.

Vnde & eorum sententia non satis tuta videtur,
qui in rebus minorum, & mercibus mercatorum tacia-
tam hypothecam non admittunt.

Præterquam enim quod nusquam a generali tacita hypotheca ju-
re Res minorum excipiantur, tacitum etiam pignus in ijs constitui
non obscure significatur in l. Sed si. 3. §. pignori. 1. De rebus eorum. l.
furiosus. 46. de Obl. & Action. Vi & in mercibus mercatorum in l.
cum tabernam. 34. pr. De pignor.

47.

Appositam subijcimus quæstionem: An jus tacitæ
hypothecæ in semel illatis atque in vectis solvatur, si
ante quàm percludantur, vicissim fuerint elata vel e-
vecta? Non ambigimus, jus illud non esse extinctum.

Si res in domum in vecta sunt eo animo, ut ibi sint perpetuò, du-
rante locatione dubio procul incipiunt tacite obligari. l. debitor. 32
de pignor. l. item quia. 4. de pact. Res autem semel obligata non desi-
nit esse obligata factò debitoris sine consensu creditoris. arg. l.

D 3

utrum.

quæritur. 27. De const. pecun. Semper enim pignoris ius rei annexum
est, etiam si ea ad alium transferatur. l. debitorem. 15. C. de pignor.
Alioquin ante inclusionem nullius esset effectus dispositio legis. l.
eo jure. 4. l. licet. 6. In quib. caus. pig. tac. l. item quia. 4. de pact. 1. immò
in ipsius fraudem, clam locatore, quilibet res inventas exportaret,
ut ita jura tacita hypothecæ solveretur. Ut igitur in expressâ hypothe-
câ manet obligatio, donec solvatur debitum & datur hypothecaria actio
d. l. debitorem & l. creditor. 4. C. de distract. pign. Ita & in tacitâ,
arg. l. cum quid mutuum. 3. De reb. cred. datur q. actio quasi Serviana
na, ex traditis Dd. Vvesemb. in §. item Serviana. n. 1. ubi & Vultejus
n. 40.

48.

Longi subsellij quæstio est, An mulier creditoribus
anterioribus expressam hypothecam habentibus præ-
ferri debeat? Nos in Negantium sententiam pedibus
ire non veremur, Donello præeunte ad l. Assiduis. 12.
C. qui potiores.

Regula est: Qui prior tempore, potior jure. c. qui prior. De R. l. in
6. l. qui generaliter. 2. qui potiores in pign. qua neq. hic vitiosa of-
ficiam suam perdere videtur. Cui manum præbet & conjurat amicum
l. assiduis. 12. C. qui potior. in pign. Ex quâ non apparet, Mulieres no-
minatim a Principe contra eos, qui expressam habent hypothecam
anteriorem, privilegium aliquod impetrasse. Ideò nec præsumen-
dum est. Imperatorem quicquam cum incommodo huiusmodi cre-
ditorum indulgisse. l. prætor. 2. §. si quis. 16. Ne quid in loco publ. l. nec
avus. 4. C. de Emanc. liber. C. ex tenore. 11. De foro comp. ac vigilan-
tibus ius quasitum abstrulisse l. quod autem 6. §. sciendum. 7. qua in
fraud. cred.

Secd

Sed & Imperator ipse legis suae interpretem agit vers. Et ideo quod antiquitas quidem dare incepit, ad effectum autem non pertulit, nos pleno legis articulo consummavimus. Consummavit igitur jus ceptum à veteribus, non aliquid alieni constituit. Veteres autem ceperant mulierem præferre alijs creditoribus tantum privilegiarijs quibusdam. princ. d. l. asiduis: Iustinianus prætulit mulierem non solum in actione personali, sed etiam in hypothetariâ. Atq; ita hoc jus ceptum in tacitâ hypothecâ plenius consummavit. Adde L. ubi autem 29. C. de jure dot. Nov. 109. c. 1. Et ita sancitum quoq; est const. Elect. par. 1. C. 28. pr. ibi: Allen ändern Gleubigern / so nicht ältere ausdrückliche Verpfändung haben. & c.

49.

Multum sese Dd. fatigant, Num in stricti juris judicij post litem contestatam usuræ debeantur, etiam si per stipulationem promissæ non sint? Plurimi opinantur eas deberi. Nos non sine ratione in contrarium concedimus, existimantes, non nisi ex stipulatu, & ne quidem à tempore litis contestatæ præstandas esse.

L. 1. C. de iudicijs. L. 1. C. de cond. indeb. l. 1. C. de usur. L. eum qui 22. de donation. l. in quibusdam. 7. De nautico fen. l. si pupilli. 6. in fine. cum l. seq. de neg. gest. l. centum. 8. De eo quod certo loco. Non enim putarunt veteres, ut ait Donel. c. 3. de usur. rei per se odiosæ obligationem magnâ cautione esse admittendam. Fructus quidem & accessiones à tempore litis contestatæ in his iudicijs debentur. l. videamus. §. si actionem. 7. de usur. l. si homo. 8. de re judic. fructuum verò restitutio tam odiosa non est, quàm usurarum præstatio. Duas reus. c. 2. h. t.

50, Tan-

Tandem in arenam descendere placet cum Donel-
 lo, qui ad l. si quando. 19. C. de testibus, quaestionem
 hanc non minus jucundam quam difficilem tractat:
 Num testes in praesentia partium testimonium dicere
 debeant? Ipse in affirmativam abit opinionem, Cuius
 rationes, ut crebrius votum in frequenti foro insu-
 per habeamus, nos nec monent nec movent,

L. nullum. 14. C. de testibus. Novel. 90. c. ult.

20. Tan

Leipzig, Diss., 1593/1613

ULB Halle
004 954 793

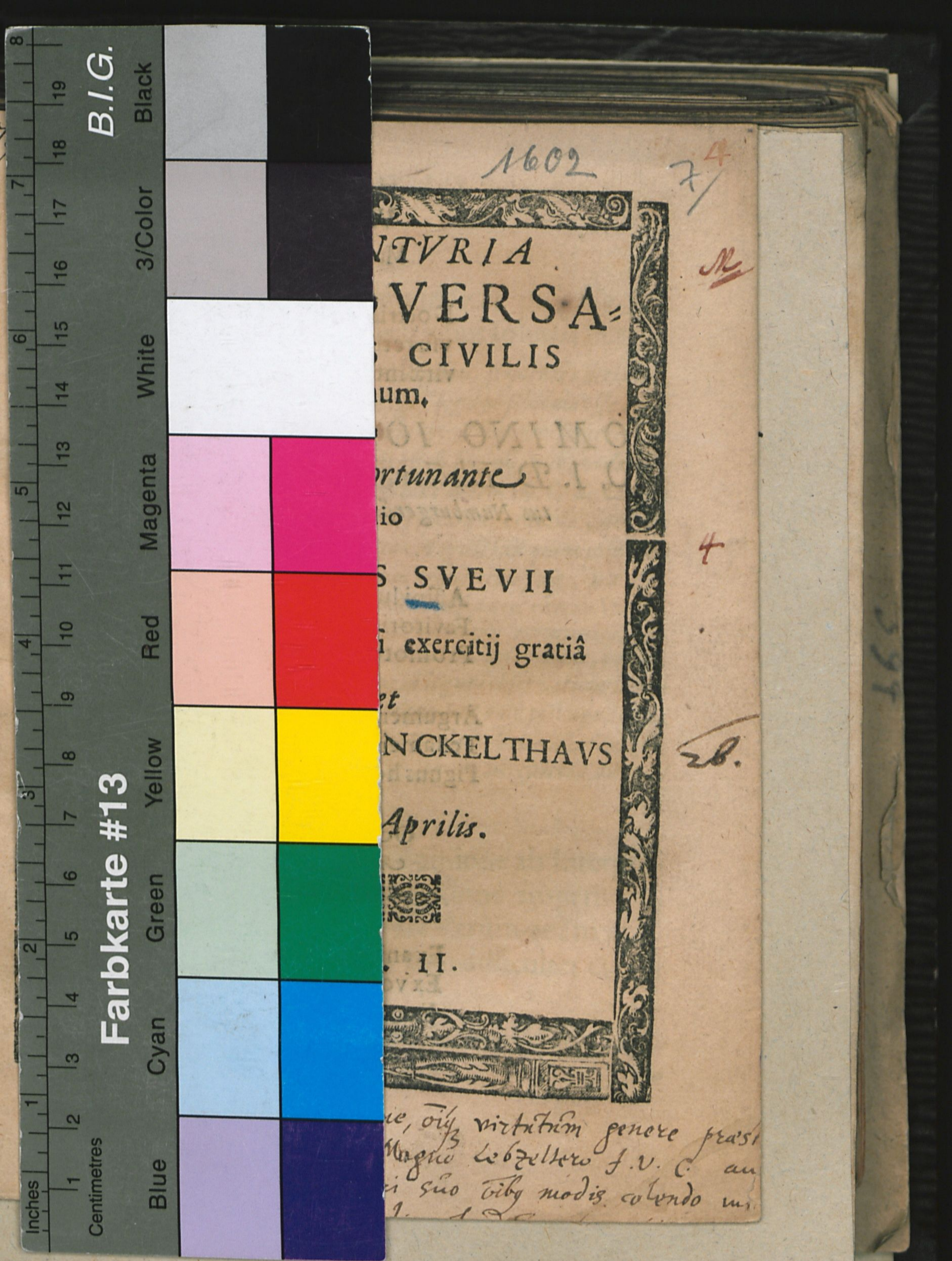
3

V17

B.I.G.

Farbkarte #13

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

1602

27/4

M

4

2b.

TVRIA
VERSA
CIVILIS

ortunante

SVEVII

exercitij gratiâ

CKELTHAVS

Aprilis.

II.

ie, oibz virtutum genere prasi
Magno Lebzeltero f.v. C. au
si suo oibz modis colendo m.